

Ignacijev *put*

godina XIX *broj 1 (30) *2003

*firi circa missiones in bulla
pueri exudiantur in rudimentis
tunc ad universitatem veniens etc.*

*Ignatius
de Loyola*

**TEMA BROJA:
DUHOVNOST**

informativni list za prijatelje družbe isusove

Ignacijev put

INFORMATIVNI LIST

za prijatelje Družbe Isusove

ISSN 1331- 8500

I/2003., broj 30, godina XIX

IZDAVAČ

Provincijalat Hrvatske provincije
Družbe Isusove
Palmotičeva 31, HR-10 000 Zagreb
p.p. 669

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

p. Mate Božinović, SJ

UREDNIČKO VIJEĆE

Damir Kočiš
Mikolaj Martinjak
Marinko Miličević
Siniša Štambuk

GRAFIČKI UREDNIK

Darko Perković

LEKTURA

Anda Jakovljević

TISAK

Toma-graf, Zagreb

SLOG

Ibis grafika, d.o.o., Zagreb

ADRESA UREDNIŠTVA

Jordanovac 110
HR-10000 Zagreb
p.p. 169

Svoje dobrovoljne priloge za *Ignacijev put* možete slati na račun:
"Provincijalat Družbe Isusove (za IP)"
br. 30102-672-2393

NASLOVNA STRANICA
POSMTRTNE MASKE SV. IGNACIJA I
NJEGOV POTPIS

*Prijatelji u Gospodinu
– prvi isusovci*

*Duhovnost
Družbe
Isusove*

Duhovno vodstvo

USKRSNO RAZMIŠLJANJE *S uskrsnim Isusom na putu u Emaus* **4 IZ POVIJESTI DRUŽBE Ignacije u Manrezi** **7 Povijest knjižice "Duhovnih vježbi"** **9 Prijatelji u Gospodinu – prvi isusovci** **11 Sveti Klaudije la Colombière (1641. – 1682.)** **13 O ukinuću Družbe Isusove 1773.** **15 MISIJE** *Misijsko poslanje Crkve* **17 DUHOVNOST** *Duhovnost Družbe Isusove* **18 Duhovno vodstvo** **21 KRŠĆANSKI INTERNET** *Novi Advent* **24 NAŠI** *Naši mladomisnici* **25 Naši pokojni** **25 VIJESTI** **27 NOVE KNJIGE** **28**

*već zora rumen prosipa
u visu pjesme ore se
pun slavlja svijet odjekuje
od groze urla pakao*

Dragi naši prijatelji,

ovi stihovi uskrsnoga himna odišu radošću, prosipaju zrake svjetlosti, šire nadu i optimizam, otvaraju vrata budućnosti života. Zato upravo i spadaju uz veliki kršćanski blagdan Isusova uskrsnuća. I rascvjetala proljetna priroda kao da želi potvrditi i potpomoći to raspoloženje.

A nama ljudima kao da je stalo da to raspoloženje što prije pokvarimo, šireći oko sebe nezadovoljstvo, crne slutnje, nemir pred neizvjesnom budućnošću, uvijek novim i većim, a onda i neispunjenim zahtjevima. Svemu tome pridonose događaji koje nam svakodnevno u kuće unose vijesti s radija i televizije. Opet moramo gledati prizore razaranja, ranjavanja, krikove boli i straha malene nedužne djece i krhkih starica i staraca. Je li danas u vrijeme toliko isticane globalizacije uopće važno gdje se takve strahote događaju: u dalekoj Istočnoj Aziji, na Bliskom istoku ili u našem susjedstvu? Upravo je opipljiva nemoć nas neznatnih i nepoznatih ljudi kad su i svi pozivi i molitve Svetog Oca za mir i razum ostali bez odjeka.

No ne samo ratovi, ta "poguba ljudske naravi", kako ju je nazvao naš stari pjesnik, nego i drugi događaji naše svakidašnjice žele ugušiti ili barem umanjiti uskrsnu radost. Zašto se je u naš narod uvuklo toliko nepovjerenja u ljude, pa i u same sebe? Zašto tako brzo upadnemo u zamku da se počnemo promatrati nesposobnima, nedoraslima, pa čak i stalno krivima za nešto? Zašto mislimo da je drugima uvijek ljepše i bolje? Zašto svojem mladom naraštaju ne usadimo osjećaj samopouzdanja, vjere u vlastitu snagu, svijest da smo sami kovači vlastite sreće? Zašto se tako brzo mirimo s činjenicom da mladež tone u samouništenje alkoholom, pušenjem i drogom? Zašto smo ravnodušni kad čujemo da ta mladež ne poznaje vrijednosti i ideale koji bi je izvukli iz beznadnosti u kojoj se nalazi?

Uskrsnuće – Kristovo i naše, najveća je vrijednost koju možemo pružiti ljudima našega stoljeća. To je ujedno središnja vrijednost našeg kršćanstva. Ali nas vjera ujedno uči da se do uskrsnuća ne dolazi automatski. Njemu prethodi patnja i smrt, pročišćavanje u talionici ovozemnog života. Bilo je ugodno slušati kad su na početku korizme viđenije osobe našega javnog života izjavljivale čega će se tijekom korizme odreći: slatkiša, pušenja, alkohola ... – uglavnom nevažnih stvari. Možemo li imati dojam da se svakidašnji život u korizmi promijenio: je li novinarima ponestalo građe za crnu kroniku? Nažalost, nije. Pohlepa ne preže ni pred životom drugih, pa ni svećenika. To je naša ljudska ovozemaljska stvarnost koja nas uvijek nanovo upućuje na to da nam je potrebno spasenje što nam dolazi od Boga preko Isusa Krista, raspetoga i uskrsnula.

Pozvani smo da u toj stvarnosti slavimo Uskrs, dan nade i optimizma. Slavimo Krista uskrsloga. On je naš nada, on je naš mir, on je zalag naše radosti već ovdje unatoč nabrojenim i mnogim drugim teškoćama. Zato nas doista ništa ne može smesti, a da i ove godine ne zabruji uskrsni aleluja ne samo u crkvama i na orguljama, nego puno više u našim životima.

Neka vam je svima sretan i radostan Uskrs – blagdan nade i optimizma!

*želi vam p. Ivan Macan, SJ
provincijal*

S uskrsnulim Isusom na putu u Emaus

p. Marko Matić, SJ

Odlazak iz Jeruzalema

Isus je na Veliki petak završio sramotno na križu. Izgledalo je da je smrt i u njegovu životu imala posljednju riječ. Njegova smrt ostavila je pustoš u njegovim prijateljima. Sve se u njima srušilo. Puni su straha i beznađa. Počeli su se razilaziti. Dvojica od njih krenuše trećeg dana u zaseok, dvanaestak kilometara udaljen od Jeruzalema, zvani Emaus. Žalosni, pod dojmom tragičnih događaja Velikog petka, razmišljaju o svemu što se dogodilo. Ne mogu se pomiriti s činjenicom da Učitelja više nema. Bio je uistinu velik, zračio dobrotom, vratio ponos izraelskom narodu, budio nadu u oslobođenje. Kivni su ne samo na rimsku vlast koja ga je likvidirala, nego i na domaću koja ga je krivo shvatila, optužila da zavodi narod, brani davati caru porez i da za sebe tvrdi da je Mesija, kralj (Lk 23,2). Ljuti su i na narod koji se tako brzo, zaveden, okrenuo protiv njega. Predbacuju sebi i svim njegovim prijateljima koji su se kukavički ponijeli i ništa nisu poduzeli da ga spase.

Susret sa Strancem

Dok su tako razmišljali i razgovarali, sustiže ih neki "Stranac", vedra i raspjevana raspoloženja, te pode s njima. "Ali prepoznati ga – bijaše uskraćeno njihovim očima" (24,16). Pronicavim pogledom primijeti da su potišteni. Velikom vještinom uspostavlja kontakt i poput vrsna psihologa ulazi u njihov svijet upitavši ih: "Što to putom pretresate među sobom?" (24,17). Oni, snuždeni i začuđeni, zaustave se te mu jedan od njih, Kleofa, reče: "Zar si ti jedini stranac u Jeruzalemu te ne znaš što se u njemu dogodilo ovih dana?" (24,18). Događaji Velikog petka bili su tema razgovora tih dana u Jeruzalemu i naši putnici ne mogu shvatiti da ima netko tko za njih nije čuo. Neobični "Stranac" pravi se kao da ne zna i pita što se to dogodilo. U svom odgovoru iznese mu vlastitu povijest vezanu uz "Stradalnika" Velikog petka, sve svoje znanje o nje-

mu, velike nade i veliko razočaranje. Oni znaju sve što se o Isusu moglo znati u ono vrijeme, svu ondašnju kristologiju: oni znaju da mu je bilo ime Isus, nadimak Nazarećanin, da bijaše prorok, silan na djelu i riječi pred Bogom i ljudima, da ga je židovska političko-religiozna vlast predala rimskoj vlasti, da su ga osudili i razapeli. Priznaju da su s njim bili jako povezani i da su u nj polagali sve svoje nade misleći da će on osloboditi Izrael. Ne stide se reći da su se na kraju ipak razočarali, jer "ovo je već treći dan što se to dogodilo" (24,21). Kao Židovi vjerovali su da duša pokojnika kruži tri dana oko tijela i da postoji mogućnost da pokojnik u tom vremenu oživi i da se vrati. Kako se to nije dogodilo, izgubili su svaku nadu. Spomenuše i to da su neke žene išle u praskozorje na grob, našle grob prazan, javile učenicima da su im se anđeli ukazali i rekli da je on živ. Neki od učenika, zbunjeni, išli su provjeriti, našli su grob kako su rekle žene, ali njega nisu vidjeli (24,19–24). Veliko znanje, izgubljena vjera, propala nada, "dvojice modernih egzistencijalista" (K. Rahner), kojih je odsad životno načelo egzistencijalistička deviza: "triježno misliti i ničemu se više ne nadati" (A. Camus).

Unide da ostane s njima

Nakon što su izlili svoju dušu, kao da im je malo odlanulo. Blizina i pozornost ovoga neobičnog "Sputnika" ulijevale su im neki mir. A kad je progovorio, riječi su njegove padale kao melem na ranu. Pa i sam prigovor zbog njihove nevjere nije ih uznemirio. Upijali su svaku njegovu riječ, a on im je govorio ono što on zna o njihovom Učitelju i protumačio ono što su o njemu pisali Mojšije i proroci. Uvjeravao ih je da su događaji Velikog petka bili u Božjem planu i da je trebalo da njihov Učitelj sve to pretrpi i tako uđe u svoju slavu (24,26–27).

Svjetlo Božje riječi razgonilo je tamu njihova srca te nisu ni primijetili da su se

već približili selu kamo su išli. Njihov Suputnik htjede produžiti, ali oni navaljiva-hu: "Ostani s nama jer zamalo će večer i dan je na izmaku" (24,29). Svidje mu se njihova gostoljubivost, "uniđe da ostane s njima" (24,29). Za vrijeme večere on preuze ulogu domaćina, a oni su njegovi gosti. "Dok bijaše s njima za stolom, uze kruh, iz-reče blagoslov, razlomi te im davaše" (24,30). To ih podsjeti na njihova Učitelja. Tako je on činio dok je bio s njima. To su njegove geste. "Uto im se otvoriše oči i pre-poznaše ga, a on im iščeznu s očiju" (24,31).

Povratak u Jeruzalem

Rodila se uskrsna vjera, otvorio se novi svi-jet, njihov Učitelj, raspeti Isus, živ je. Počeše ponovno razgovarati međusobno "o svemu što se dogodilo", ali ne kao na početku puta snuždeni, nego ushićeni novim događajem i novim iskustvom, bitno različitim od prijašnjega. "Nije li gorjelo srce u nama dok nam je putom govorio, dok nam je otkrivao Pisma?" rekoše jedan drugome (24,32). Dvojica modernih egzistencijalista pretvoriše se u dvojicu uskr-snih svjedoka, požuriše istu večer natrag u Jeruzalem da obraduju jedanaestoricu, ali ih ovi dočekaše s istom viješću: "Doista uskrsnu Gospodin i ukaza se Šimunu" (24,34). Potom oni izvijestiše o svom susre-tu s Uskrsnulim "i kako ga prepoznaše u lomljenju kruha" (24,35).

Poruka

Tim najdužim i najljepšim uskrsnim izvješ-tajem Luka je htio pokazati kako je došlo do uskrsne vjere:

1. Isusovi učenici nisu tvorci uskrsne vjere. Poput ove dvojice iz Emausa, svi su oni pokopali sve svoje nade sa svojim učiteljem. Nikome od njih ne pada na pamet da bi Isus mogao uskrsnuti. Osjećaju se uplašeni, razočarani i prevareni. To je unu-tarnje raspoloženje Isusovih učenika nakon

njegove smrti. To svaki nepristran povje-sničar na temelju uskrasnih izvještaja može ustanoviti.

2. Uskrsna vjera nije zasnovana na praznom grobu. Žene su našle prazan grob, ali to nije dovelo učenike do vjere. Odsutnost Isusova tijela može se protu-mačiti na razne načine: krađom ili prem-ještajem na neko drugo mjesto, kako se je i tumačilo, o čemu ima tragova u evandeo-skim izvještajima (Mt 28,11–15; Iv 20,2, 13,15).

3. Uskrsna vjera zasniva se na Isusovim ukazanjima. Ukazanja nisu nikakve subjek-tivne vizije, mistična ushićenja ni neka po-sebna unutarnja rasvjetljenja Isusovih uče-nika, nego stvarni, iznenadni susreti s ras-petim Kristom u kvalitativno novom nači-nu bivovanja. Sva aktivnost je u Kristu koji se ukazuje, odnosno u Bogu koji daje da se ukaže. Učenici kojima se ukazuje pasivni su; njima je dano da ga vide, Bog im otva-ra oči. Do prepoznavanja i poistovjećivanja uskrsnulog Krista s raspetim Isusom uče-nici dolaze na temelju nekih njima poznatih znakova i gesta iz prijašnjeg Isusova života, primjerice "u lomljenju kruha."

4. Isusovo uskrsnuće nije nikakvo po-novno ožvljavanje mrtvog Isusa i nikakav povratak u ovaj prostorno-vremenski život, podređen smrti, nego je to konačan proboj barijere o koju su se razbijale sve ljudske nade, uništenje posljednjeg neprijatelja, kako Pavao naziva Smrt (1 Kor 15,26). Za Sokrata se veli da je nadvladao umiranje, a Isus je nadvladao smrt (D. Bonhoeffer). "Znamo doista: Krist, uskrišen od mrtvih, više ne umire, smrt njime više ne gospodu-je", piše Pavao Rimljanima (Rim 6,9).

5. Isus je uskrsnuo u svom ljudskom ti-jelu koje je takve naravi da ga se ne može bez daljnjega prepoznati u njemu. Učenici su mislili da vide stranca. Ljudsko tijelo je po sebi oprečna stvarnost. U isto vrijeme nas povezuje i odvaja od svijeta oko nas. Uskrsnućem je nestalo na Isusovu tijelu onoga što ga je ograničavalo i odvajalo, a ostalo je samo ono što ga je povezivalo, posvudašnja prisutnost. Tjelesnost Isusova uskrsnuća ne želi ništa drugo reći nego da je Isus cijelom svojom osobom ušao u Božju slavu i u isto vrijeme ostao s nama na nov način posvuda prisutan po svojoj riječi,

po lomljenju kruha, po gostoljubivosti prema strancu, tj. po svakom činu ljubavi prema svakom čovjeku.

6. Susret s uskrsnulim Kristom uvijek je poslanje i svjedočenje. Dvojica modernih egzistencijalista postadoše dvojica uskrsnih svjedoka.

7. U izvještaju otkrivamo strukturu liturgije prvih kršćana: služba riječi, euharistija i svjedočenje.

8. Izvještaj je razrađeni model uskrсне kateheze koji vrijedi za sva vremena: polazi od problema pojedinih osoba, rješava ih dijaloškom poukom u svjetlu Božje riječi, stvara zajedništvo u lomljenju kruha koje osposobljuje za svjedočenje. Biti kršćanin znači biti svjedok Kristova uskrsnuća. "Mi smo narod uskrsnuća" (O'Collins).

9. Put i biti na putu – obljubljen je tema Lukina djela. Kršćanstvo je nazvano na

više mjesta Put, a kršćani ljudi od puta (Dj 16,17; 18,25; 19,9.23; 22,4; 24,14.22). Svatko od nas ima svoj Emaus i svatko je pozvan priključiti se Kleofi jer njegov neimenovani suputnik jest čitatelj. Svi smo, dakle, na putu, netko od Jeruzalema prema Emausu, a netko od Emausa prema Jeruzalemu; netko u tami Velikog petka, a netko u osvit uskrsnog jutra; netko bezumna i spora srca da vjeruje, a nekom srce gori od žara Božje riječi; nečijim očima je prikraćeno da ga prepoznaju, a nekom su se oči već otvorile i prepoznao ga je u lomljenju kruha. Možda ne znam na kojem se dijelu puta ja nalazim? Neovisno na kojem, bilo da sam na prvom, bilo da sam na drugom, nisam sam, Isus putuje sa mnom bilo kao Stranac kojeg još ne prepoznajem, bilo kao već prepoznati uskrsnuli Krist. **IP**

Rembrandt:
*Uskrsli Krist
u Emausu
(Večera u
Emausu),
1649.*

Ignacije u Manresi

Marinko Miličević, SJ

Obično kada se izrekne ime Ignacija Lojolskog, ljudi imaju pred sobom sliku strastvena viteza koji se obratio i svoj život posvetio na službu Bogu. Ta je slika vjerojatno ispravna, ali da bismo dublje upoznali taj lik, treba posegnuti za nekim detaljima i razdobljima iz njegova života. Budući da se u njegovo vrijeme kultura pisanja i pismenosti progresivno razvijala, mi o Ignaciju danas imamo pisane izvore, bez ikakvih legendarnih dodataka. Stoga nije ni čudo da mladi današnjice jako vole čiti ili čitati nešto iz Ignacijeva života; u njegovu procesu uspinjanja prema Bogu vjerojatno prepoznaju i sebe. Ovdje ćemo prikazati Ignacijevu razdoblje vezano za mjesto koje se zove Manresa.

Bilo je to 1522. godine, kad je Ignacije imao oko trideset godina. U to doba već je raskrstio sa starim grešnim načinom života, načinio dobru životnu ispovijed te bio prožet silnom željom za novim, Božjim životom. Osjetio je potrebu za samoćom i molitvom te je u Manresi često odlazio u neku špilju gdje je provodio vrijeme u molitvi i u mnogim zapisivanjima svega onoga što se događalo u njegovoj duši. Pisao je o svom molitvenom iskustvu. Budući da je kod dominikanaca obavljao svoje sakramentalne dužnosti, pružili su mu boravak u jednoj sobici u samostanu.

Što je to Ignacija natjeralo na dublje poniranje u vjeru? Nije se mogao zadovoljiti sredinom, tj. biti prosječan vjernik! Htio je dublje zaroniti u Božje otajstvo. Dao se na asketski život i nije mario za cijeli svijet. Tako mu Bog dolazi ususret, ali ga istovremeno salijeću i velike napasti. Tijekom tih deset mjeseci dolazio je do velikih mističnih iskustava, ali i do takvih suhoća i beznada u skrupulima uslijed kojih je imao napasti koje su ga poticale na samoubojstvo. Evo kako sam piše o svojim iskustvima iz tog razdoblja (govori o sebi u trećem licu): "...katkad bi se osjećao tako bljutavo da mu nije prijalo ni glasno moljenje, ni slušanje mise, ni ikoja druga molitva koju bi obavljao. Drugi put bi ga zahvatila tolika suprotnost i tako iznenada te mu se činilo da je žalost i raspoloženje nestalo kao kad ti je netko skinuo kabanicu s ramena. I tu ga je počeo hvatati strah od tih razlika kakvih nikad prije nije iskusio, te je sam sebi govorio: Kakav li je to novi život koji sada započinjem?" ("Autobiografija", br. 21).

Međutim, sva ta njegova stanja, ljudski gledano, nepoželjna, urodila su silnim plo-

dom za njega i za cijelu Crkvu. Iz iskustva svjetla i tame Ignacije uči razlikovati duhove. Svoja je zapažanja zapisivao i tako nam ostavio ono što danas zovemo "Pravila za razlikovanje duhova". Više puta prolazi iste meditacije dok ne bi došao na čistac i tako uz dovoljno svjetla zapisuje svoja iskustva koja se kasnije pretvaraju u Ignacijevu temeljno djelo – "Duhovne vježbe". Potkraj

... Osjetio je potrebu za samoćom i molitvom te je u Manresi često odlazio u neku špilju gdje je provodio vrijeme u molitvi i u mnogim zapisivanjima svega onoga što se događalo u njegovoj duši...

toga razdoblja postaje čovjek nutarnjeg mira. Do tada je bio u traženju: prije bi obilazio razne duhovne osobe, a sada on postaje drugima osoba utjehe i duhovne pomoći.

Sam Ignacije spominje pet vrlo važnih iskustava u tom periodu. *Prvo*: primio je veliku milost štovanja Presvetog Trojstva. *Drugo*: njegov spoznajni svijet bio je obogaćen milosnim gledanjem kako je Bog stvorio svijet. *Treće*: u jednom viđenju dobio je nutarnji poticaj da smanji svoja silna trpljenja (postove, zapuštenost u vanjskom izgledu, tjelesne pokore...)! *Četvrto*: spoznaja Kristova čovječstva, a na sličan

način i spoznaja Blažene Djevice Marije. *Peto*: prosvjetljenje na rijeci Cardoner za koje kaže (govori o sebi u trećem licu): "Um mu je postao tako prosvjetljen da mu se činilo kao da je drugi čovjek i da ima drugi razum, a ne onaj što ga je imao prije" ("Autobiografija", br. 30).

Mislim da jedan dio Manrese mogu proživjeti svi oni koji žele obaviti ignacijanske duhovne vježbe, ali i svaki onaj koji se dadne na molitvu i meditativno promišljanje o Gospodinovu životu, u kojem, zapravo, jedino možemo spoznati sebe u punini. **IP**

Povijest knjižice “Duhovnih vježbi”

p. Mirko Nikolić, SJ

Povijest knjižice “Duhovnih vježbi” (DV) povijest je obraćenja i povijest obraćenog sv. Ignacija iz Loyole. Njezin izvor je u Loyoli, a uvir u Rimu. Počela je nastajati na Ignacijevu bolesničkom krevetu u dvorcu obitelji Loyola, krajem 1521. godine, kada je Ignaciju bilo trideset godina, a dovršena je u Vatikanu odobrenjem pape Pavla III., 31. srpnja 1548. godine.

Sv. Ignacije nije napisao svoju knjižicu DV u jednom dahu. Nastajala je u etapama i zato ima svoju povijest. Možemo reći da je ono bitno nastalo u relativno kratkom vremenskom razdoblju i u vremenu snažnih Božjih rasvjetljenja i mističnih doživljaja u Manresi. Knjižica je djelo Božje milosti, Ignacijeva iskustva i suradnje s milošću. Četiri su razdoblja u kojima je knjižica nastajala. Prikazat ćemo ih kratko i kronološki.

Loyola (1521. – 1522.)

Kad je bio ranjen u bici protiv francuskih vojnika u Pamploni, prenijeli su ga u njegov obiteljski dvorac u Loyolu da se liječi. Tu je proboravio oko devet mjeseci. Traži viteške romane da se zabavi. Takvih nije bilo pa su mu dali “Život Kristov” i “Životopise svetaca”. Ignacije čita, bitno ispisuje i razmišlja o tome. U srcu mu se bore dvojake misli: jedne su sanje o izvršavanju velikih djela u službi jedne dame visokoga ranga iz njegova vremena, a druge su sanje o nasljedovanju svetaca za čija je djela saznao čitanjem knjiga. U razmišljanju i molitvi postaje svjestan kako ga one prve misli ostavljaju praznim i razočaranim, dok mu one druge donose zadovoljstvo i radost. Tako je počelo njegovo iskustvo razlučivanja duhova. To će biti vrlo važno za knjižicu DV i općenito za ispravno vođenje duhovnog života.

Manresa i Salamanka (1522. – 1528.)

U Loyoli je odlučio služiti Kristu, ali nije znao kako. Činilo mu se da će to najbolje učiniti obraćajući nevjernike u Svetoj zemlji. Kreće na put. Penje se u Gospino svetište Montserrat, nedaleko od Barcelone, gdje kod jednog benediktinca tijekom tri dana obavlja ispovijed o cijelom životu. Nastavlja put prema Manresi. Tu kani ostati kratko samo da zabilježi neka svoja duhov-

na iskustva. Međutim, ostaje gotovo godinu dana. Manresa za Ignacija postaje Božja škola. U svojoj “Autobiografiji” kaže za to razdoblje da je Bog s njime postupao “upravo onako kao što učitelj u školi postupao s djetetom kad ga poučava”. Možemo sa sigurnošću reći da je knjižica DV nastala u Manresi, njezin opći plan i temeljne meditacije. Već je u tom gradu počeo davati duhovne vježbe nekim osobama. Davao ih je nakon što je sam sve osobno proživio i iskustio.

U Manresi je sv. Ignacije primio mnoge mistične milosti. Jednom je zgodom primio toliko Božjega svjetla da su mu “sve stvari izgledale kao nove”. Za tu zgodu izjavljuje da je tada shvatio više što se tiče duhovnog života, vjere i naobrazbe negoli što

...Jednom je zgodom primio toliko Božjega svjetla da su mu “sve stvari izgledale kao nove” ... – prosvjetljenje na rijeci Cardoner.

je shvatio za vrijeme cijeloga svoga života. U Alcali daje DV, a u Salamanki je morao podastrijeti crkvenom sudu svoj tekst na uvid i prosudbu. To znači da je već imao napisano ono što je sam doživio i što je želio drugima prenijeti.

Pariz (1528. – 1535.)

Sv. Ignacije je shvatio da mora završiti ozbiljan studij ako želi druge poučavati i davati DV. Izabire najpoznatije sveučilište onoga vremena, parišku Sorbonneu. I tu daje DV. Što se tiče knjižice DV, u Parizu je sv. Ignacije napisao neke stvari kojih do tada nije bilo. Tu su velikim dijelom napisane Uvodne napomene i Dodatne upute ili napomene, Pravila i Otajstva Kristova života.

Rim (1537. – 1548.)

U Rimu je sve konačno uredio, složio i pripravio za tisak i odobrenje. Tekst je jezično bio dotjeran i DV su u mnogim detaljima poboljšane.

Nažalost, ne posjedujemo nijedan cjelovit tekst koji bi bio napisan rukom sv.

Ignacija. Postoji Autograf i čuva se u rimskom Družbinom arhivu. To je tekst DV na kojemu su ispravci i dodaci napisani rukom sv. Ignacija. Ima ih trideset i dva. Sv. Ignacije je osjetio potrebu prijevoda knjižice DV sa španjolskog na latinski jezik. Prijevod je nazvan "Versio prima" i ima na rubovima ispravaka i dodataka koje je načinio sv. Ignacije.

Sv. Franjo Borgija je predložio sv. Ignaciju da moli Sv. Stolicu da podijeli oprostjenje svima koji obave DV. Sveti Ignacije je htio Sv. Ocu uručiti Knjižicu DV i to je bila prilika da se napravi bolji prijevod na latinski jezik. Taj posao sv. Ignacije povjerava poznatom humanisti p. Andriji Fruziju. Tako je nastao prijevod koji je nazvan "Vulgata". Tiskano je pet stotina primjeraka prvoga izdanja. Jedan od njih je predan Sv. Ocu na odobrenje. Papa ih je odobrio breveom "Pastoralis officio". Time je bila ispunjena jedna od želja sv. Ignacija da mu za života Sv. Stolica odobri "Duhovne vježbe".

*Bakropis:
Pod Božjim nadahnućem Ignacije
sastavlja Duhovne vježbe*

Prijatelji u Gospodinu – prvi isusovci

Vedran Šmitran, SJ

Razmišljajući o nastanku veličanstvenih djela koja su tijekom čitave povijesti nastajala u suradnji Milosti i čovjeka, mogli bismo uočiti sljedeću pojavu, gotovo kao neku zakonitost: ništa od toga nije nastalo preko noći! Čini se da je Bogu nekako draže – a valjda i njegovoj naravi svojstvenije – da stvara polako. Ili još točnije, On to čini trajno, baš kao što još i danas stvara i uzdržava svijet. Nešto slično događalo se i događa se i s Družbom Isusovom. Ovim člankom želimo se podsjetiti tek na neke od onih prvih događaja u kojima se radala zajednica prijatelja u Gospodinu. Teorijsko tumačenje ove sintagme ostavimo za neki drugi put, a sada u kratkim crtama pogledajmo tko su bili i što su činili ljudi koje je, eto, u životu zapalo to da kao ‘prijatelji’ označe početak Družbe Isusove.

Godina je 1529. i Ignacije se nalazi u Parizu. Tu je stigao još prošle godine te započeo s pohađanjem predavanja na sveučilišnom kolegiju “Montaigu” (tek nešto prije toga Calvin je izišao iz ove ustanove). Pošto je uspio skupiti nešto veću svotu milostinje, sada prelazi u Kolegij sv. Barbare, i to ovaj put kao nutarnji student sa stanom u kolegiju. Skupljeni milodari ipak nisu bili toliki da bi omogućili Ignaciju plaćanje vlastite sobe. Ovako je morao dijeliti sobu s dvojicom siromašnih studenata koji su po godinama bili doduše mlađi, no u nauci daleko ispred njega. Končno, i to je bilo bolje od stanovanja u ubožnici i pješačenja u stari kolegij koji je bio na zlu glasu s lošeg postupka prema studentima.

Jedan od spomenutih studenata bio je iz Savoje u kojoj je kao pastir prolio mnoge suze od želje za studijem. Kad se u jesen 1529. prvi put susreo s Ignacijem, imao je 23 godine i bio je već pri kraju studija, ali jako razočaran. Čini se da je sada plakao za pastirskim životom. Taj mladić zvao se Pierre Favre. Više od bilo koje druge značajke krasila ga je finoća duše. Bit će to prvi isusovac svećenik! Drugi sobni drug zvao se Francisco Xavier. Plemenita roda, izvrstan sportaš i što je još važnije, izvrstan student – sjajan mladić! Baš kao i oni oko njega, tako je i on sam svoju budućnost vidio u blistavoj profesorskoj karijeri. Izgleda da je Ignacije bio jedini čovjek koji je kvario Franciscove monologe o slavnoj budućnosti koja ga čeka, ponavljajući mu uporno: “Ta što će koristiti čovjeku ako sav svijet stekne, a životu svojem u nudi?” (Mt

16,26). Koju godinu kasnije Francisco će u pokorničkom žaru domalo izgubiti noge, želeći dati zadovoljštinu za svoju taštinu u sportu. A nakon 15-ak godina kao misionar ovako će pisati Ignaciju iz azijskih prašuma: “Ovdje je vrlo mnogo ljudi koji ne postaju kršćani jedino stoga što nema propovjednika. Često osjetim u sebi želju da pođem u Europu i u sveučilišne gradove te poput čovjeka koji je skrenuo pameću što jačim glasom zavapim o ovoj nevolji. Želio bih doviknuti: koliko duša gubi nebo i propada zbog vašeg nehaja! (...) Stoga sam već bio odlučio da pišem na sveučilišta te predočim koliko bi milijuna pogana moglo postati kršćanima kad bi bilo dosta radnika u vinogradu Gospodnjemu...” To su riječi istog onoga Franje koji je životni cilj vidio u tome da postane nositelj sveučilišne katedre.

Godine 1533. u Pariz su kao studenti stigli i Diego Laynez i Alfonso Salmerón. Laynez je imao 21, a Salmerón 18 godina. Kažu da ova dva Španjolca (Laynez je bio židovskog podrijetla s očeve strane) nisu znala francuski ni toliko da naruče kakvo jelo. Gospodin je htio da i oni susretnu starog studenta Ignaciju, a ovaj u njima ubrzo prepoznaje ljude za velika djela. Ubrzo mu se posve priključuje.

Poslije njih došao je neki lutajući student Nicolás. Bio je toliko siromašan da nije imao ni prezime. Prozvaše ga Bobadilla; tako se, naime, zvalo njegovo rodno selo kod Valencije. Po naravi je bio žestok i pronicav. Kasnije će se subrat Francisco znati našaliti na njegov račun videći da ovaj ima poseban dar za dušobrižništvo među boga-

tim i uglednim osobama. Skupini se pridružuje i njegov prijatelj, Portugalac Simão Rodrigues, plemenite krvi i po naravi tvrdoglav. On će kasnije biti izvor mnogih Ignacijevih briga, ali će mu ipak ostati uvijek vjeran. Iako je u to vrijeme Ignacije nastojao pridobiti i Jerónima Nadala, ovaj čovjek iz Palme na otoku Mallorci pridružit će se Družbi kojih desetak godina kasnije i postati desna ruka Ignacijeva.

Ova šestorica nisu bili prvi ljudi koje je Ignacije sreo nakon što je započeo hod obraćenja i napustio rodnu kuću. Pa nisu to bila ni prva prijateljstva koja je Ignacije sklopio. Ipak, ova šestorica bili su prvi koji su s Ignacijem ostvarivali "unum in desideriis et voluntate" (jedno u željama i htijenju) – sve što su htjeli bilo je "veselo dati svoje živote za sve što je bilo Bogu na veću službu i na veću čast" – tako nam to zapisa Rodrigues, jedan od prvih drugova. Još nitko od njih nije pomišljao na osnivanje kakvoga reda, ali ih je zato zaokupljala misao o hodočašću u Jeruzalem. U isto vrije-

me počinju se pripravljeti na svećeničko ređenje, koje je prvi primio Favre, u srpnju 1534. Odlučiše da će nakon što postanu svećenici krenuti u Svetu zemlju te tamo odlučiti što je Božja volja: da ostanu tamo i rade na obraćenju Turaka ili da se vrate. No, isto tako odlučiše da će se staviti na potpuno raspolaganje Papi ako u ovoj osnovi ne uspiju tijekom godine dana. Ne-ka onda Papa njima raspolaže kako mu se bude činilo da je na veću slavu Božju.

U želji da se u ovoj odluci što više učvrste, odlučuju sedmorica drugova da će se zavjetom obvezati na život u siromaštvu i čistoći te da će hodočastiti u Jeruzalem. Na blagdan Djevičina uznesenja u nebo, te iste 1534., pođoše ova sedmorica ranim jutrom prema maloj kapelici negdje na pola brežuljka Montmartrea, gdje jedino u Božjoj nazočnosti, gotovo nečujno, položili svoje zavjete. Svetu misu služio je Favre, jedini svećenik među njima te prvi svećenik ove skupine Božjih zanesenjaka koja će se uskoro prozvati "Družba Isusova". **IP**

Prvi isusovci na crtežu nepoznatog njihova suvremenika

Sveti Klaudije la Colombière (1641. – 1682.)

p. Stjepan Kuzmić, SJ

Širenje pobožnosti Srcu Isusovu nezamislivo je bez Družbe Isusove. To, prije svega, treba zahvaliti duhovniku sv. Margarete Marije Alacoque, kojoj je Gospodin objavio tajne ljubavi svoga Srca, sv. Klaudiju la Colombière. U ovom članku želimo ga predstaviti isusovačkim prijateljima i čitateljima "Ignacijeva puta".

Sveti Klaudije je rođen u Saint-Symphorien d'Ozon u Francuskoj 2. veljače 1641. Svoje školovanje započeo je u Beču, nastavio kao isusovački đak studij retorike i filozofije u Lyonu, a malo je neobična njegova odluka da stupi u Družbu Isusovu jer je, kako sam priznaje, "osjećao strašnu odvratnost prema životu što ga bijaše prigrlio". U novicijat Družbe Isusove stupio je sa 17 godina u Avignonu. Postulator Družbe Isusove, p. Paolo Molinari, prigodom njegove kanonizacije (31.

svibnja 1992.), to obrazlaže ovako: "Tko se zanima za njegov život, lako će uočiti da je imao osjetljivu narav za prijateljske i obiteljske veze pa onda velike sklonosti za literaturu i umjetnost, a k svemu tome valja pridružiti i koliko ga je privlačio život u društvu i to onom plemenitaškom. No, s druge strane, on bijaše i čovjek koji se nije povodio za osjećajima."

Teologiju je studirao u glasovitom pariškom kolegiju Clermont, a u Parizu mu je povjerena i vrlo odgovorna služba: odgoj sinova francuskog ministra financija Colberta u vladi Luja XIV. Po završetku teologije djeluje kao profesor u Lyonu, zatim kao propovjednik i upravitelj Marijine kongregacije, a propovijedi su mu se odlikovale pobožnošću i teološkom dubinom. Za vrijeme Treće probacije [završni stupanj formacije jednog isusovca, op. ur.] u duhovnim vježbama od mjesec dana čini zavjet da će pravila Družbe Isusove vršiti pod grijeh, mada ona po sebi ne obvezuju pod grijeh, čime je želio pokazati da mu je stalo da bude posve vjeran zamisli utemeljitelja Družbe Isusove sv. Ignacija Lojolskog. Na Svijećnicu 1675. polaže svečane zavjete u Družbi Isusovoj i postavljen je za rektora u kolegiju Paray-le-Monialu, tada neznatnom mjestu, ali tu ga je Božja providnost postavila zbog izvanrednih događaja. Tu se nalazila ponizna redovnica Margareta Marija Alacoque, kojoj je Gospodin objavljivao blago svoga Srca, a ona bila u velikoj tjeskobi i nesigurnosti. Sam Gospodin joj je obećao da će joj poslati svoga "vjernog slugu" i "savršenog prijatelja". On će joj pružiti duhovnu pomoć te uliti sigurnost i pomoći joj u ostvarivanju zahtjeva Srca Isusova. Otac Klaudije je u molitvi i duhov-

nom rasuđivanju jasno spoznao kako sam Krist želi da se proširi štovanje njegova Srca u cijeloj Crkvi.

Nakon godine i pol boravka u Paray-le-Monialu, poglavari ga šalju u London za propovjednika na dvoru vojvotkinje od Yorka. U ono vrijeme vjerskih napetosti i razdora bila je to teška misija. Mnoge je uspio vratiti majci Crkvi, ali, sam priznaje, tu je doživio i mnogo utjehe. Naporan rad i nepovoljna klima narušile njegovo ionako krhko zdravlje. Počeo se pokazivati znakovi sušice. Krajem 1678. nenadano je uhićen i klevetnički optužen da je umiješan u "papističku" zavjeru protiv Engleske. Nakon dva dana premješten je u zloglasni zatvor Kong' Bench, gdje je u teškim okolnostima, lišen i najnužnijih stvari, proveo tri tjedna,

a nakon toga protjeran iz Engleske. Sve je to pridonijelo pogoršanju njegova zdravstvenog stanja. Ljeti 1681. dolazi opet u Paray-le-Monial, gdje 15. veljače 1682. završava svoj kratki život.

Po mišljenju sv. Margarete Marije Alacoque, njegova je karizma bila u tome da duše privodi k Bogu slijedeći put ljubavi i milosrđa, koje nam je Krist objavio u evanđelju. Prigodom kanonizacije sv. Klaudija papa Ivan Pavao II. je izjavio: "Neka vas sv. Klaudije i sv. Margareta Marija podržavaju svojim zagovorom te izmole od Gospodina da ognjište u Paray-le-Monialu, što ga je on sam zapalio, bude trajno duhovno žarište..." **IP**

O ukinuću Družbe Isusove 1773.

Dalibor Renić, SJ

Prekratka je ova stranica da bi se mogla izraziti sva dramatičnost događaja o kojem želim pisati. Mnoge su redovničke zajednice u Crkvi tijekom povijesti nastajale i nestajale, ali se rijetko događalo da je samo crkveno učiteljstvo u osobi Rimskoga prvosvećenika ukinulo neki red, osobito jedan tako brojani, važan i rasprostranjen po čitavome svijetu. Družba Isusova je u dvjesto trideset godina svoga postojanja, od 1540., kada ju je potvrdio papa Pavao III., do 1773., kada je Klement XIV. ukinu, odigrala presudnu ulogu u katoličkoj obnovi pred izazovima reformacije te u evangelizaciji novoga svijeta. Pred ukinuće imala je 22.590 članova raspoređenih u 1190 zajednica, od toga 770 kolegija i sjemeništa u kojima su se školovali deseci tisuća učenika.

Iz ovoga je jasno da se nije radilo tek o neznatnoj epizodi u povijesti Crkve i da njezini uzroci nisu bili površni niti posljedice zanemarive. Mnogi povjesničari smatraju da ta epizoda pripada onom slijedu događaja iz kojih će na koncu proizaći Francuska revolucija, a koji su pokrenuti apsolutizmom i samovoljom vladara u europskim zemljama, prosvjetiteljskim liberalizmom, jansenizmom i antirimskim raspoloženjem. K njima treba pridodati političke intrige na europskim dvorovima, prije svega dinastije Bourbon, njihove sporove s papom, što zbog spomenutog antiklerikalizma, što zbog činjenice da je u to vrijeme papa još uvijek bio i svjetovni poglavar središnje Italije.

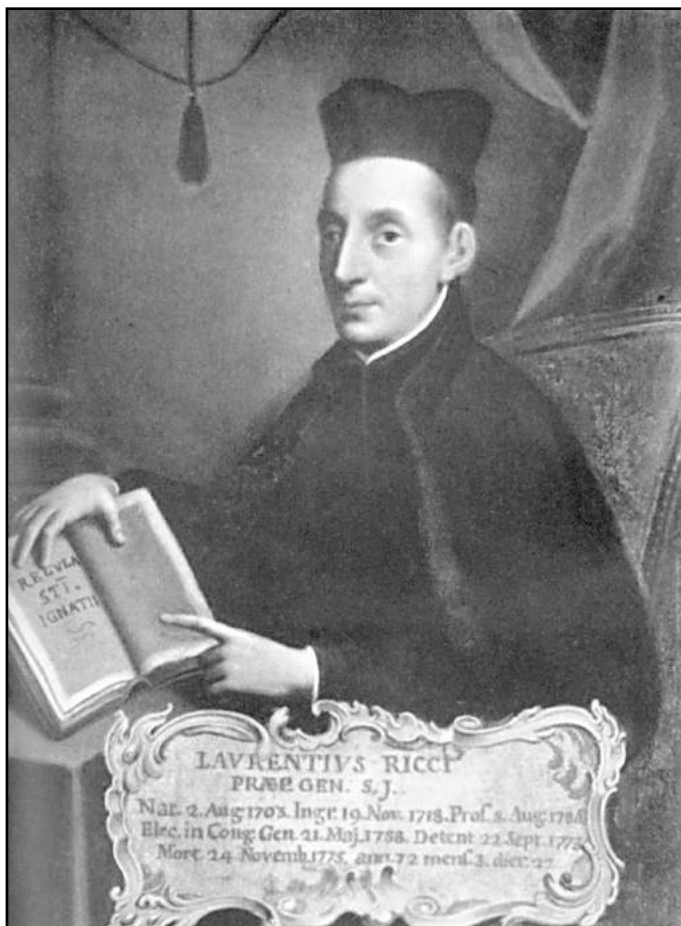
Valja reći da su isusovci već od osnutka kao gorljivi branitelji papinstva i jedinstva Katoličke crkve stekli različite neprijatelje, sa zajedničkom značajkom bujne mašte u izmišljanju najčudnijih kleveta. Da, neki su patri doista bili utjecajni na vladarskim dvorovima, neki od njih sigurno i u politici i ekonomiji, a i među domorodcima u novome svijetu, međutim, kada se čitaju optužbe, nedostaje još samo da su krivi zato što postoje...

Događaji koji su izravno doveli do ukinuća započeli su u dalekoj Južnoj Americi, u Paragvaju, gdje su se 1750. isusovci, misionari među Indijancima, sukobili sa samovoljom i pohlepom portugalskoga prvog ministra markiza de Pombala, što je svršilo izgonom iz portugalskih zemalja 1759. godine. Povod antiisusovačke kampanje u Francuskoj bio je bankrot isusovačke misije na Martiniqueu; stvar je završila u parlamentu, gdje su se protiv njih ujedinili stari neprijatelji svih boja: rigoristički heretici jansenisti, znanstveni rivali sa sveučilišta Sorbonne, galikanisti koji su se zalagali za neovisnost francuske Crkve od Rima, protucrkvni filozofi prosvjetiteljstva i enciklopedisti. Završilo je zabranom isusovačkog reda 1764. Do 1768. bili su izgnani također i iz ostalih bourbonskih zemalja: Španjolske, Napulja i Parme. Pritisci na papu Klementa XIII. nastavili su se prijetnjama prijelaska na protestantizam, pa čak i vojnim zauzimanjem Papinih gradova, no on je odgovorio: "Radije bih dao da mi odsijeku obje ruke, nego što bih ukinuo Družbu." Na nesreću, kada je on ubrzo umro, izabran je kardinal Ganganelli, Klement XIV., koji se više nije mogao ni htio odupirati. Dana 16. kolovoza 1773. stupio je na snagu njegov breve "Dominus ac Redemptor" o ukinuću Družbe Isusove u čitavom svijetu. Razlog ukinuća naveden u tom dokumentu jest "da bi postojanje isusovaca bilo zapreka istinskom i trajnom miru u Crkvi".

Možemo samo zamisliti kaos koji je nastupio. Tisuće članova ukinute Družbe u jednom trenu našlo se na ulici, a vladari-strvinari su se otimali za njezinu imovinu. Većina svećenika prešla je pak u biskupijski kler, dobro prihvaćena među brojnim prijateljima; dio profesora nastavio je predavati, kao npr. naš p. Ruđer Bošković. Neki su se udružili u nove zajednice, kao što je Družba Presvetog Srca Isusova u Belgiji i Njemačkoj. Što se dogodilo s brojnom braćom i skolasticima, tko zna. Uglavnom, svi su dijelili istu duboku ranu u duši. Ge-

*P. Lorenzo Ricci
(1703. – 1775.), generalni
poglavar Družbe Isusove u
vrijeme njezina ukinuća. Bio
je doživotno zatočen u
papinskom zatvoru
Sant'Angelo.*

neralni poglavar p. Lorenzo Ricci umro je u papinskom zatvoru Sant'Angelo, pročitavši prije smrti pred svjedocima svoju oporuku u kojoj izjavljuje da, svjestan blizine konačnoga Božjeg istinitog i pravednog suda, svjedoči da Družba sa svoje strane nije dala nikakav motiv za ukinuće niti za njegovo uzništvo.

Ovaj prekid u povijesti Družbe ipak nije bio konačan niti je bio potpun. Ruska carica Katarina Velika, naime, nije dopustila objavljivanje brevea o ukinuću jer nije željela izgubiti besplatne isusovačke škole tako da breve nikada nije stupio na snagu u njezinu carstvu. Tamošnji isusovci nalazili su se stoga u dvojbi: treba li u ovom slučaju ipak poslušati Svetoga Oca jer je njegova volja, makar pravno neobvezujuća u

ovom slučaju, da budu ukinuti. Ova crtica možda najbolje rasvjetljuje stav isusovaca pred ukinućem. Pape Pio VI. usmeno 1783., a Pio VII. i pismeno 1801., razriješili su ovu dvojbu, podržali njihov rad i potvrdili poglavare. Već 1804. Pio VII. ponovno je uspostavio Družbu Isusovu u Napulju i Parmi, i to baš na zahtjev tamošnjih bourbonskih vladara (opametila ih Francuska revolucija!), a 1814. i u čitavome svijetu. Gospodin je dao da isusovačka karizma bude nastavljena i da djeluje do naših dana.

Ova epizoda iz povijesti samo je gorka uspomena na vremena kad su hirovi svjetskih moćnika diktirali odluke pastira Crkve. Ne ponovilo se! **IP**

Misijsko poslanje Crkve

p. Ivan Gerovac, SJ, misionar u Africi

Misije se temelje na poslanju što ga je sam Isus imao od svog Oca: "Kao što je mene poslao Otac, tako i ja šaljem vas..." (Iv 20,21). Isus nas šalje sve do kraja zemlje i sve dok on ponovno ne dođe (usp. Mt 28,19–20). Želi da svi ljudi budu spašeni, tj. da upoznaju Oca po Sinu u Duhu Svetome. To zajedništvo s Ocem jest milost i naše posvećenje.

Isus računa na nas koji smo primili tu milost. On traži našu suradnju. To je prilika za naš odgovor na najveću zapovijed ljubavi prema Bogu i prema bližnjemu. Spasiti znači povratiti ono što je izgubljeno ili ugroženo. Koliko ima ljudi koji su izgubljeni ili ugroženi zbog neznanja ili ropstva grijehu.

Tu se ne radi o zemaljskom saznanju. Danas imamo više sveučilišta negoli ikad prije. Ali, sva saznanja svijeta su nedorečena istina. Punina istine jest u spoznaji ljubavi Božje: poznavati Boga kao Oca po Sinu u Duhu Svetome.

Isus za sebe kaže da je Istina, Put i Život. On je svjetlo koje oslobađa ljude u tami. Po njemu se mi ostvarujemo kao djeca Božja, slika i prilika Božja. Klica vječnoga života je bila pogažena i izgubljena u materijalnom svijetu – Isus se prignuo do zemlje, ponizio do smrti na križu da bi nam tu klicu otkrio i darovao. Eto, tu klicu vječnoga života misionari siju i uzgajaju u srcima svojih vjernika.

No, to misijsko poslanje nije samo na misionarima. Svaki kršćanin je pozvan biti misionar, misionarka, ali svatko na svoj način. Crkva je apostolska i katolička, što znači da nije, poput kakve sekte, zatvorena u sebe. Ona je tijelo Kristovo po kome je sve stvoreno i stoga ne može biti ravnodušna ni prema komu. Ona je kod kuće u bilo koje doba ili bilo gdje na svijetu. Po svojoj dužnosti ona šalje misionare u krajeve koji nikad nisu čuli za Isusa ili koji su na poseban način potrebni riječi Božje. Misionari ostavljaju i oca i majku, i brata i sestru, i svoju dragu domovinu da bi služili eva-

ndelju. Time oni ništa ne gube, već, kako veli Isus, dobivaju sto puta više uz obećanje vječnoga života (usp. Mt 19,29; Mk 10, 29–30).

Misionari su obogaćeni svakim obraćenjem, svakim plodom što dolazi od riječi Božje. Oni su otvoreni svakom čovjeku. Uronjeni su u različite kulture i običaje, upoznavaju dušu naroda u kojem žive i zastupaju taj narod poput Mojsija. Među ljudima stvaraju i odgajaju narod Božji, Božju obitelj.

Po onome što oni čine u misijama ne razlikuju se puno od rada Crkve u drugim dijelovima svijeta: vode župe, rade u bogoslovijama i sjemeništima odgajajući duhovne vode mlade Crkve, poučavaju u školama, služe u bolnicama, obavljaju administrativne službe. Ipak, time što su ostavili i majku i oca i domovinu, oni su na neki način više predani Bogu u koga su se pouzdali. Veleposlanici su i Crkve i domovine. Svojim znanjem, iskustvom i službom obogaćuju svoje kod kuće, oplemenjuju vjeru svojih vjernika u domovini, podižu moral i odgovornost jednog naroda prema drugom, otvaraju vrata suradnje među narodima.

Misionara je uvijek bilo, a po Isusovoj želji, uvijek će ih biti. Valja stoga osluhnuti svoje srce i odgonetnuti – nisam li i ja onaj, ona, čijim će glasom Duh prozboriti ljudima o Isusu u krajevima koji za njega još nisu čuli? **IP**

Misionar p. Gerovac u obilasku misije.

Duhovnost Družbe Isusove

p. Vatroslav Halambek, SJ

Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove u Zagrebu jedan je od izdavača knjiga religiozne kulture u nas. Uz početne poznate serije knjiga Male i Velike biblioteke Obnovljenoga života postupno su nastali drugi nizovi poput niza "Radost i nada" i biblioteka "Duhovni život". U toj seriji pojavile su se već tri knjižice. Prva je Duhovne vježbe sv. Ignacija Lojolskoga, potom Stopama dvojice hodočasnika, pa Tražiti i nalaziti Boga u svemu i, napokon, Prilika ili napast. Već i sam pogled na ovaj niz ocrtava smjer ove biblioteke. Na temelju osnovnoga teksta isusovačke duhovnosti, a to su Duhovne vježbe sv. Ignacija, izrastaju druga djela kao tumačenja i produbljivanja prebogat Ignacijev misli i njegovih smjerokaza. Iz toga temelja nastala je i redovnička apostolska zajednica nazočna na svim kontinentima i zauzeta za proširenje i utvrđivanje Božjega kraljevstva. Nema područja crkvenoga djelovanja gdje se ne mogu naći isusovci, govorio je već papa Pavao VI. Često su na prvim crtama teških misijskih, ekumenskih, znanstvenih i dijaloških poduzetnosti... Što je temelj takve često neshvatljive zauzetosti? Očito je da mora biti riječi o duhu koji sve te pothvate nadahnjuje. O tome bismo ovdje morali progovoriti.

Prije no što se ponešto od obilne literature iz prebogat duhovne baštine Družbe Isusove počelo pojavljivati na hrvatskom govornom području (još prije Drugoga svjetskoga rata, a potom kad se ponešto od slobode tiska osjetilo u nas u doba komunizma pa izašla knjiga o duhovnim vježbama "Osobno doživljeno kršćanstvo" patra Ivana Fučka s prijevodom knjižice "Duhovnih vježbi"), duh se Družbe Isusove i njezine apostolske djelatnosti osjetio osobito na školskom, prosvjetnom, tiskovnom i graditeljskom planu, jednako kao i u pučkim misijama. Kadšto se ljudi pitaju odakle takva poduzetnost, takva snaga, takva izdržljivost... Oni koji ne vole Crkvu, pa onda ni Družbu Isusovu, sa svojih vidika isusovcima svašta pripisuju. Tako je i pojam 'jezuitizam' ušao u opće shvaćanje kao sinonim za 'licemjernost', 'farizeizam'.

Što pak isusovci misle o sebi, izrazili su u svojoj izjavi članovi 32. generalne kongregacije koja je počela 3. prosinca 1974. godine: "Što znači biti isusovac? Znači priznati se grješnikom, ali pozvanim od Boga da bude prijatelj Isusa Krista kao što je to bio sv. Ignacije. Dok je Ignacije molio Blaženu Djevicu Mariju da 'ga stavi uza svojega Sina' vidio je Boga Oca kako zahtijeva od Isusa, natovarena križem, da ovoga hodočasnika primi u svoje društvo. Biti Isusov prijatelj i drug danas znači zauzeti se pod zasta-

vom križa u odlučnoj bori našega vremena: u borbi za vjeru i za pravdu."

Duhovnost Družbe Isusove i njezine bitne odrednice valja tražiti ponajprije u temeljnom Pravilu, odnosno "Formuli Instituta", zatim u osobi utemeljitelja Družbe Isusove sv. Ignacija Lojolskoga koji je pod vodstvom Božjega nadahnuća ustanovio takav stil redovničkoga života, a i sam ga je provodio s posebnom milošću. Njegova korespondencija sadržava duhovna načela kojima se vodio i s kojima je vodio druge pa je sukladno s tim načelima napisao i "Konstitucije (Ustanove) Družbe Isusove" s pripadnim normama za djelovanje i upravljanje Družbom, što je druga odrednica duha i načina isusovačkoga života. No, iznad svega, "Duhovne vježbe" su od početka odigrale najvažniju ulogu u formiranju prvih članova Družbe. Mjesečne duhovne vježbe kao duhovno iskustvo svetoga na početku i na završetku isusovačkoga odgojnoga puta te godišnje skraćene duhovne vježbe tijekom formacije i potom nakon formacije Ignacijev su trajan i neizbrisiv biljeg duhovnosti Družbe Isusove pa stoga i izvor njezine duhovne plodnosti jednako kao i njezino usmjerbeno i objedinjujuće načelo.

Služiti Bogu

Za sv. Ignacija ideal se savršenosti u "Duhovnim vježbama" ne očituje u "ljubavnom

Ignacijevno viđenje u La Storti učvršćuje temelje djelovanju i duhovnosti skupine prvih isusovaca u Rimu.

jedinstvu s Bogom”, kao što to nalazimo u djelima sv. Terezije Avilske ili sv. Ivana od Križa, nego u “ljubavnom služenju Bogu” koje se, dakle, ne prepoznaje toliko u osjećajnoj, koliko u djelatnoj i učinkovitoj ljubavi. To već proizlazi iz prve rečenice duhovnih vježba koja je, uostalom, i odgovor na prvo katekizamsko pitanje ‘zašto smo na svijetu?’ – pa proslaviti Boga svojim služenjem zapravo je stalna milost za koju se moli tijekom duhovnih vježba. Prema tomu smjeraju i sve upute o izboru staleža, o odupiranju zlu, odnosno o borbi protiv zla, o pokretima dobrog i zlog duha u nama, o utjehi i suhoći, o molitvi, o više načina molitve, o pokori, o umjerenosti u jelu, o služenju u Crkvi... Izravan i prvi plod takvih duhovnih vježba jesu “Konstitucije (Ustanove) Družbe Isusove”. I prvi Ignacijevi prijatelji, poput sv. Franje Ksaverskoga, jednakim duhom nadahnut piše iz daleke Indije o svojem služenju i ispunjavanju Božje volje. Slično potom na svom polju ra-

da i sv. Petar Kanizije, pa sv. Klaudije Colombière, da spomenemo tek neke. Pogotovu su se na taj temelj služenja Bogu sukladno s voljom Božjom usredotočili mnogi isusovački duhovni pisci, a među njima jedan od poznatijih Alfonso Rodríguez ili pak Dubrovčanin Benedikt Rogaćić.

‘Veća služba Bogu’ ili ‘veća slava Božja’ ili ‘veća proslava Boga’ u svemu što se poduzima na bilo kojem apostolskom, znanstvenom ili pastoralnom planu, zahtjev je koji se uzastopno ponavlja u “Konstitucijama”, što je postala i označnica Družbe Isusove poput gesla “Sve na veću slavu Božju”, a što je ušlo i u liturgijsku molitvu o blagdanu Sv. Ignacija. Ta služba Bogu ne shvaća se kao neka dvorska služba ili služba svećanih ceremonija. Ta ‘služba’ nosi obilježje ‘borbe pod zastavom Križa’, kako proizlazi iz meditacije o Kristu Kralju, jednako kao i iz meditacije o Dvije zastave.

Nutarnje kreposti i sklad duha

Rad i vojevanje za veću slavu Božju zahtijevaju veću pokretljivost i nesputanost. Čak ni zajedničko moljenje časoslova ne bi smjelo okrnjiti tu slobodu da isusovci budu na raspolaganju drugima. Nema stoga ni posebnih pokora ni posebnoga odijela. Ta pokretljivost i lakoća prilagodbe stoga zahtijeva jaču unutarnju snagu koja se crpi u sakramentima i molitvi, meditaciji ili kontemplaciji. Tako i posebna odanost i služba Svetoj Stolici zahtijeva i spremnost posvetiti se studiju i znanosti pa nam sva povijest Družbe svjedoči o njezinoj duhovnosti, utemeljenoj na solidnoj teologiji.

Poslušnost

Ako je Družba poput vojske koja bije duhovne borbe prema odredbama svetoga oca, očito je da je za to potrebna savršena poslušnost ne samo papi, nego i višim i mjesnim poglavarima. Ta je krepost prepoznatljiv znak Družbe, piše sv. Ignacije u svojoj poslanici s tim u vezi.

Kontemplacija u akciji

Ako je, sukladno s naukom sv. Tome, apostolsko djelovanje u tome da se drugima preda ono što se promatralo (“contemplata aliis tradere”), onda je nužno da svakom apostolskom djelu mora prethoditi ozbiljan studij i kontemplacija. Ta se vlastitost

Družbe stječe dugotrajnom formacijom, pogotovo duhovnim vježbama, da se onda bude doista sposoban "tražiti i naći Boga u svim stvarima": i u molitvi, i u kontemplaciji, i u stvorenjima, i u djelovanju, i u neugodnostima, i u problemima, i u teškoćama, i u potrebama ljudi ovoga svijeta... Takvo potpuno predanje Bogu osposobljava isusovca da bude i potpuno predan ljudima. Tako se molitva i spontano pretvara u djelo i zdrava izmjena molitve i djelovanja rađa unutarnjim zadovoljstvom čitavoga tijela Družbe kao zajednice.

Teološka usredotočenost na Boga

Služiti Bogu i nastojati oko njegove veće slave, što isusovac nastoji ostvariti, istodobno mu usmjeruju i pogled i nakane prema Bogu. Tako uostalom i počinju "Duhovne vježbe": s Bogom, ali se tako krug "Duhovnih vježba" i zatvara: u Bogu, služenjem njemu iz ljubavi. To isto nalazi svoj odjek i u "Konstitucijama", kad je riječ o ispravnoj nakani u svim stvarima ne vodeći računa ni o nagradi ni o kazni, nego samo o Bogu koji je središte ljubavi. S tim u vezi možemo reći da je i poseban zavjet da se izbjegava biskupska služba. Tim su zavjetom isusovci na neki način 'cijepljeni' protiv karijerizma.

Pedagoški kristocentrizam

Krist je, naime, put k Ocu. Isusovac u tri etape duhovnih vježba na putu prosvjetljenja i sjedinjenja intenzivno promatra Isusov život i djelo, što onda nastavlja i tijekom života, osobito se suživljavajući s liturgijskim razdobljem crkvene godine. Isus stoji kao apsolutni uzor pred isusovcem i u siromaštvu i u čistoći i u poslušnosti. Isusovac se indentificira s Isusom u nevoljama i nerazumijevanjima, nalazi ga u osobnim trpljenjima, ali i u patnjama svijeta. Napokon, i samo ime Družbe Isusove znak je posvemašnjega usredotočenja na osobu i poslanje Isusa Krista koji je isusovcu pred očima u osobnom životu molitve i njegovu poslanju u ovome svijetu. Nema isusovac drugoga uzora. Odatle i specifičnosti euharistijske usredotočenosti i pobožnosti i štovanja Srca Isusova u Družbi Isusovoj.

Marijanski duh

Ono što katolička teologija uči o Mariji i što je potvrđeno tijekom stoljeća o izvor-

noj duhovnosti, ističe se i u Marijinoj ulozi kao Spasiteljve majke jednako kao i u osobnoj odanosti isusovca prema Isusovoj majci i u njegovu apostolskom žaru i poduzetnosti. Nije slučajno što su Marijine kongregacije među mladima, među ženama i muškarcima različitih dobi i staleža, odigrale golemu ulogu u produbljivanju upravo kristocentrične duhovnosti i odana služenja Crkvi. Danas se negdašnje Marijine kongregacije nazivaju Zajednicama kršćanskoga života i jednako su prožete usredištenjem na Krista poput Marije.

Ovim se recima htjelo što sažetije porgovoriti o prebogatoj duhovnoj baštini Družbe Isusove i njezinim temeljima na kojima su izniknuli mnogi sveci i uzori potpuna predanja Kristu i Crkvi i uzori neumorna izgaranja za kraljevstvo Božje među ljudima. Družba Isusova ima mnogo proglašanih svetaca i blaženika: mučenika, učenjaka, apostolskih djelatnika svih vrsta, mladih studenata te časne braće koja su svojim jedonostavnim, predanim i odanim radom za kraljevstvo Božje dionici svećeničkoga poslanja čitave Družbe. Nismo navodili mnoge tekstove za potvrdu onoga što tvrdimo. A sadržani su i u "Duhovnim vježbama" i u "Konstitucijama" i u korespondenciji sv. Ignacija jednako kao i u djelima prvih Ignacijevih prijatelja i tajnika. **IP**

Duhovno vodstvo

p. Mijo Nikić, SJ

Duhovno vodstvo je specifično praćenje osobe u njezinu duhovnom životu i dozrijevanju. Cilj duhovnog vodstva je pomoći osobi da sebe što bolje upozna, zatim da se prihvati te da upozna zapreke i 'kočnice' koje usporavaju ili sprječavaju njezin duhovni rast. Konačni cilj duhovnog vodstva je pomaganje u osamostaljivanju osobe i u otkrivanju onoga 'unutarnjeg učitelja' što ga svaki u sebi nosi, makar možda za njega i ne znao.

Zašto je potrebno duhovno vodstvo?

Duhovno vodstvo je potrebno zato da osoba ne bi ostala prepuštena samoj sebi u rješavanju važnih pitanja svoga duhovnog života koja sama ne zna ili ne može riješiti. U svim sferama ljudskog života potrebni su nam vođe, pa tako i u duhovnom životu.

Narav duhovnog razgovora u okviru duhovnog vodstva

Duhovni razgovor je specifičan oblik razgovora s ciljem da se upoznaju pokreti i stanja duše ili srca što ih osoba u sebi osjeća i nosi: radost-strah, mir-nemir, ljubav-mržnja-bijes... Središte razgovora jest osobni život u vjeri u Boga kojeg je navijestio Isus Krist, život u Duhu Isusa Krista, kršćanski ili duhovni život. Duhovni razgovor obuhvaća odnos prema Bogu, prema samom sebi i prema bližnjemu. Osoba koja dođe na duhovni razgovor treba biti spremna govoriti o sebi, svojim problemima, krizama, napastima, kao i o svojim duhovnim utjehama i radostima, a duhovnik treba biti spreman strpljivo slušati i na vrijeme dati kratak savjet ili preporuku. Preporučuje se da duhovnik bude i ispovjednik, ali ne mora biti. Obje strane trebaju moliti za prosvjetljenje odozgor i računati s vodstvom Duha Božjega koji je jedini i pravi duhovni vođa.

Uvjeti za dobro duhovno vodstvo

Osoba koja dolazi na duhovni razgovor treba imati u sebi jaku želju i spremnost da se mijenja, da mijenja svoj život, svoju životnu filozofiju i svoje ponašanje kad uvidi da dosadašnji način života ne odgovara njezinu pozivu i Božjem očekivanju. Treba se na vrijeme odreći krivih očekivanja glede duhovnika, tj. ne očekivati da će me duhovnik

zamijeniti u donošenju odluka koje ja sam moram donijeti.

Priprava za duhovni razgovor

Prije samoga duhovnog razgovora treba se osobno pripremiti: sjetiti se što je bilo na posljednjem duhovnom razgovoru, jesam li tada nešto odlučio, jesam li to ostvario u svome životu, do kojih sam novih spoznaja i iskustava došao, je li se što u mom životu bitnije promijenilo, jesu li nadošle kušnje ili krize vjere?

Bit duhovnog vodstva

Tko želi biti dobar duhovnik i zbilja pomoći drugoj osobi da duhovno napreduje, mora se odreći želje ili napasti da dušu povjerene osobe oblikuje na svoju sliku ili prema nekim svojim zamislima i planovima. Od bitne je važnosti da se otkrije plan koji Bog ima s povjerenom osobom i da joj se pomogne da taj plan otkrije i ostvari u svome životu. Da bi se to postiglo, treba se puno moliti za svjetlo i snagu Duha Svetoga koji nam otkriva istinu o nama i plan koji Bog ima s nama.

Četiri temelja na kojima se gradi uspješan duhovni razgovor jesu:

1. iskrenost
2. povjerenje
3. dobronamjernost
4. poniznost.

1. ISKRENOST

Biti iskren u duhovnom razgovoru znači uvijek biti spreman priznati istinu i imati hrabrosti izreći je osobi koja se brine za tvoj duhovni život. Ta se istina odnosi na sve ono što netko doživljava u svojoj duši, a to znači kako se osjeća, što misli, kako doživljava sebe i druge, što joj se sviđa, a što ne

svida u životu općenito. Ukoliko duhovni vođa istinski voli osobu koja mu se povjerava u duhovnom razgovoru, on će pronaći način kako da osobi priopći istinu, a da se ona ne uvrijedi, drugim riječima, i sama istina će biti priopćena u ljubavi. Osoba kojoj se priopćava istina u svom srcu ima autentične ljubavi, prihvatit će priopćenu istinu dobronamjerno, pa i onda kad je ta istina zaboli i zapeče u srcu. Prema Isusovim riječima, istina ima moć osloboditi čovjeka, ali prije nego što nas oslobodi, istina nas često zaboli. Činjenica je da ono što nas zaboli to nas i liječi. To se najviše odnosi na istinu koja nas najprije zaboli, a onda nas izliječi. Prema tome, ukoliko želiš zbilja duhovno napredovati i rasti u svojoj vjeri, nadi i ljubavi, budi iskren, govori istinu, ali budi spreman i prihvatiti istinu koju ti priopći osoba koja se brine za tvoj duhovni rast.

2. POVJERENJE

Povjerenje u osobu kojoj povjeravam svoj duhovni život temeljni je uvjet da duhovni razgovor uspije i da donese očekivane plodove. Imati povjerenja prema duhovniku i općenito prema drugim osobama oznaka je jakih duhova. Psihički labilne i nezrele osobe ne znaju biti vjerne te imaju strah od pomisli da se moraju nekome povjeriti. Ako nekoga iskreno volimo i vjerujemo da nam želi pomoći, imat ćemo u njega povjerenja. Vjerovat ćemo da nam govori istinu sve dok se ne uvjerimo u suprotno. Ovdje treba naglasiti istinu da i duhovnik i onaj koji mu se povjerava moraju imati međusobno povjerenje jedan u drugoga. Imati povjerenja znači omogućiti drugoj osobi da smije biti ono što jest, da ne mora glumiti. Samo u ozračju povjerenja moguće je graditi prijateljske odnose i otvoriti putove istinskog napretka u duhovnom životu. Imati povjerenja u drugu osobu znači biti spreman uvijek oprostiti te iznova graditi poljuljano povjerenje.

3. DOBRONAMJERNOST

Biti dobronamjeran u duhovnom razgovoru i općenito u životu znači u svemu

imati dobru i čistu nakanu. Istinski napredak u duhovnom životu može se ostvarivati samo onda kad sve činimo s dobrom nakanom. Moguće je da u duhovnom vodstvu dođe do nesporazuma, pa i svojevrsnih konflikata, ali ako je u odnosima prevladavao stav dobronamjernosti, osoba će lakše oprostiti i zaboraviti eventualne duševne rane jer će biti uvjerena da je do nesporazuma došlo radi vlastitog ili tuđeg neznanja i raznih ograničenosti. U tom slučaju osoba će se ispričati, a uvrijeđena će joj osoba oprostiti i sve će opet biti izglačeno. Često nakon što se zamoli za oprostjenje, kvalitativno se poboljšaju međuljudski odnosi i obnovi se stav međusobnog razumijevanja. Osobe se još više zbliže i razvijaju još veće povjerenje. Biti dobronamjeran znači uvijek željeti dobro drugoj osobi i raditi na tome da se ono i ostvari. Važno je dobro poznavati drugu osobu kako bismo joj željeli ono što je baš za nju dobro, a ne samo ono što mi mislimo da je za njezino dobro. U svakom slučaju, ako istinski želimo dobro drugoj osobi, ona će to i prepoznati, pa i onda kad je očekivala drukčiji pristup.

*Zahvaljujući strpljivom duhovnom vodstvu ambiciozni plemić Franjo Ksaverski postao je gorljivi misionar.
Na slici: Ignacije šalje Franju u Indiju.*

Sv. Franjo Borgia, treći general Družbe Isusove, stupio je u Družbu zahvaljujući, između ostalog, i duhovnom vodstvu koje mu je pružio bl. Petar Faber.

“...U duhovnom vodstvu Petar Faber bio je div, ali u usporedbi s Ignacijem bio je kao malo dijete.”

4. PONIZNOST

Poniznost je osnovni uvjet za sve druge kreposti. Biti ponizan znači priznati svoju ograničenost, priznati da nismo nepogrešivi, da još nismo savršeni. Poniznost omogućuje istinski napredak i ljudsko psihološko i duhovno dozrijevanje jer samo istinska poniznost omogućuje stvarnu promjenu na bolje. Samo onaj tko je dovoljno ponizan da prizna istinu o sebi, bit će sposoban rasti i dozrijevati u svakom pogledu. Samo ponizan čovjek zna biti zahvalan za sitne geste ljubavi. Poniznost omogućuje pojavljivanje i ostvarivanje svih latentnih mogućnosti skrivenih u srcu svakog čovjeka. Istinski ponizna osoba rado oprašta jer je uvjeren da i sama živi od oprostjenja koje dobija od Boga i ljudi. Poniznost je kvaliteta osobe koja najviše privlači na se milost Božju. Bog se protivi oholima, a poniznima daruje svoju milost, uči nas Biblija. Poniznost je najveći oblik hrabrosti, zato ponizni ne mogu biti slabići i kukavice, nego izgrađene i zrele ličnosti, jaki i čvrsti karakteri koji svoju egzistenciju grade na istini i povjerenju u Božju ljubav.

Spomenuta četiri temelja za uspješno duhovno vodstvo jesu preduvjeti da Duh Sveti zahvati dušu i izlije u nju božansku ljubav. Sveti Pavao nas uči da je “ljubav Božja razlivena u našim srcima po Duhu Svetom koji nam je dan” (Rim 5,5). Spomenute četiri kreposti, odnosno četiri temelja na kojima se gradi autentičan rast u duhovnom životu, jesu prije svega djelo Duha Svetoga. On ih ostvaruje u duši koja iskreno traži Boga, koja ga ponizno moli i otvara se da mogne primiti milost Božju. A Duh Sveti djeluje u duši prema mjeri čistoće srca i jakosti vjere, kaže sv. Bazilije. Prema tome, što osoba više bježi od grijeha, odnosno što se više kaje kad pogriješi i što više obnavlja i jača svoju vjeru, ona će biti sposobnija primiti darove Duha Svetoga. **IP**

NOVI ADVENT (<http://www.newadvent.org>)

Priredio: Siniša Štambuk, SJ

Stranice "Novog adventa" su katoličke stranice na engleskom jeziku s obiljem informacija korisnih za širok spektar interesa onih koji se služe engleskim jezikom i katolici su ili se zanimaju za katoličku vjeru. Možda su ponajviše korisne studentima teologije i religijskih znanosti te svima onima koji žele upotpuniti svoje znanje o katoličanstvu.

Stranice su podijeljene na nekoliko izbornika s njihovim specifičnim sadržajem. Ovdje ćemo ponuditi samo kratak popis onoga što svaki izbornik nudi.

ENCIKLOPEDIJA – predstavlja prilično iscrpnu i solidno uređenu građu vezanu za katoličku vjeru, nauk i pojmove (izbor početnih slova pojmova, popis pojmova koji započinju s dotičnim slovom, prilično iscrpan sadržaj i objašnjenje pojedinog pojma).

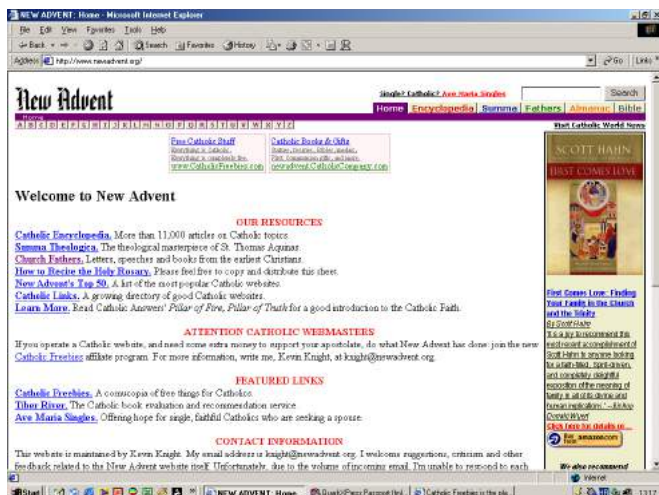
SUMMA – radi se naravno o cjelovitom djelu sv. Tome Akvinskoga ("Summa Theologiae") u engleskom prijevodu. Svi su dijelovi (I, I/II, II/II, I/III i "Supplementum tertiae partis") podijeljeni na teme i pitanja (*questiae*), članke (*articulus*) te odgovore na moguće prigovore – dakle, slijedom jednakom samom izvoru. Svaki članak sadrži riječi (čije značenje može biti nejasno nepućenima) u vidu *hypertexta* povezane s en-

ciklopedijom, a ukoliko je neki pojam nejasan, odmah se može konzultirati.

OCI – ovaj se izbornik odnosi na crkvene Oce i njihova djela, ali i djela nastala u njihovo vrijeme. Tu su npr. Augustinova i Jeronimova pisma, njihove propovijedi i djela, poslanice itd. Ponuđena su i djela manje poznatih svetaca i naučitelja onoga vremena. Djela uglavnom obuhvaćaju prvih šest stoljeća nakon Krista.

ALMANAH – izbornik sa zanimljivim stvarima poput uputa "Kako se moli krunicom", "Sedam sakramenata", "Crkveni dokumenti" i slično. Tu je i link na najbolje katoličke stranice, kao i link na nove stranice koje su se pojavile posljednjih tjedana i mjeseci. Naravno, tu je i popis najčešće postavljanih pitanja (FAQ) u vezi s katoličkom vjere, evanđeljima i sl. iz časopisa "Ova Stijena", na koja odgovara svećenik, te odgovori s radija na pitanja slušateljstva glede duhovnoga i društvenog života današnjih katolika.

BIBLIJA – nudi razne on-line verzije biblije s besplatnim i komercijalnim softverom (npr. "Vulgata" [lat.], linkovi na slične stranice...). Neki programi omogućuju čitanje grčkog ili latinskog jezika usporedo sa živućim jezicima, a tu ćete pronaći i konkordanciju. IP

Naši mladomisnici

Priradio: Darko Perković, SJ

Tomislav Ćurić

Rođen sam 21. rujna 1969. u Sarajevu. Jedan dio svoga djetinjstva proveo sam u Bosanskoj posavini kod djeda i bake, a od 1974. godine živim u Zagrebu. Tu sam završio osnovnu i srednju školu te tri godine Fakulteta strojarstva i brodogradnje. Godine 1993. ulazim u isusovački novicijat u Splitu. Od 1995. do 1997. završavam studij filozofije u Zagrebu. Na-

kon studija, jednu godinu radim kao odgovornik u sjemeništu na Fratrovcu, a zatim u Dubrovniku pomažem u našoj isusovačkoj rezidenciji. Studij teologije započinjem 1999. godine, a za đakona sam zaređen u studenome 2003. na blagdan Sv. Andrije apostola.

U obitelji sam bio srednji od troje muške djece i tradicionalno odgojen. No, prekretnica u mom životu dogodila se u srednjoj školi: čitajući uz starijeg brata beletristiku i filozofiju, počeo sam si postavljati pitanja o životu, smrti, o čovjeku, vječnosti... Malo-pomalo jasno sam uvidio da je iskustvo vjere u Isusa Krista koju sam po tradiciji baštinio ono što mi pomaže cjelovitije dati odgovor na sva ta pitanja. Također i iskustvo prve pričesti koje sam pomalo bio i 'zaboravio', ponovno mi se posvjestilo: Isusa sam doživio duboko osobno, snažno i stvarno i od tada se u

mom srcu probudila želja da intenzivnije susrećem Isusa u euharistiji. U vrijeme tih događanja u meni je polagano sazrijevala i odluka da postanem svećenik...

Nadam se da će moje svećeničko poslanje Krist Kralj milostivo voditi do kraja i pomagati mi da budem Božji blagoslov za sve one koje će mi poslati na životni put.

Zahvaljujem roditeljima, poglavarima, subraći, prijateljima i svima koji su me podržavali na mom redovničkom putu i davali mi primjerom života i savjetom snagu da idem dalje. Svima se i dalje preporučujem u molitve, a sva svoja nastojanja i život u Družbi Isusovoj stavljam u prečiste ruke Majke Božje te očekujem od nje moćan zagovor i vodstvo na službu Bogu i njegovu narodu. **IP**

Naši pokojni

Priradio: Marinko Miličević, SJ

p. Marko Milišić, SJ

Dana 8. ožujka 2003. preminuo je p. Marko Milišić. Usudio bih se reći, a i sam je to potvrđivao, da je njegov sveće-

nički život tijekom posljednjeg razdoblja izrazito različit od prethodnih razdoblja. Imao sam sreću intenzivnije živjeti s njim dvije godine u Sarajevu. Također sam i u vrijeme njegove bolesti mnogo vremena proveo uz njega. Zanimljivo je to da on nije puno govorio o sebi, osim unutar svog odnosa s Bogom: kako Boga doživljava i kako želi biti potpuno njegov.

Rodio se u župi Bistrica u Bosni 19. rujna 1951. u brojnoj obitelji s petero braće. Osnovnu je školu polazio u Bistrici (1958. – 1962.) i u Gornjem Vakufu (1962. – 1966.), a srednju

školu, odnosno klasičnu gimnaziju, u sjemeništu «Paulinum» u Subotici (1966. – 1970.). Vojsku je služio u Surdulici i Kumanovu (1970. – 1972.). U Družbu je Isusovu ušao 15. veljače 1972. u novicijat na Fratrovcu; prve je zavjete položio 16. svibnja 1974. na Jordanovcu, gdje je potom studirao filozofiju (1973. – 1975.) i teologiju (1976. – 1979.). Svoju pastoralnu praksu, koju u Družbi zovemo magisterij, obavio je također na Fratrovcu u malom sjemeništu g. 1975. – 1976. Za svećenika je zaređen 12. kolovoza 1979. u rodnoj župi Bistrica, a zaređio

ga je njegov bivši župnik, tada sarajevski pomoćni biskup Tomislav Jablanović. Poslijediplomski studij svršio je u Frankfurtu (1983. – 1985.). Treću je probaciju obavio u Zagrebu i Opatiji pod vodstvom p. Rudolfa Brajičića (1989. – 1990.). Zadnje, svečane zavjete položio je u Bazilici Srca Isusova 8. rujna 1990. U dva je navrata bio odgojitelj u sjemeništu na Fratrovcu (1979. – 1983.; 1985. – 1989.), a od 1989. do 1991. bio je odgojitelj u sjemeništu na Šalati. Od 1991. bio je socij, odnosno tajnik p. Provincijala, a od 1997. župnik u Sarajevu i od 2001. poglavar sarajevske isusovačke zajednice. Preminuo je u Zagrebu 8. ožujka 2003. u rezidenciji Družbe Isusove u Palmotićevoj, uz Baziliku Srca Isusova.

Često sam s njim odlazio u Gromiljak, gdje je u samostanu časnih sestara Služavki Malog Isusa davao mnoge duhovne vježbe osmoškolcima, srednjoš-

kolcima, studentima, obiteljima, karitativnim djelatnicima i drugima. Kako je tijekom toga razdoblja osjećao snažne zahvate Duha Božjega u svojoj nutrini, često je, kušanjem toga novog života ljubavi, imao potrebu otvoreno izreći kajanje zbog svojih propusta u međuljudskim odnosima. Bio bi razalošćen kad bi osjetio da prema svakom čovjeku nema dovoljno velike ljubavi. Znao bi tada i zaplakati. No, govorio je kako svakodnevno moli za te ljude koje manje ljubi i kako ih blagoslivlja. Život vjere proživljavao ga je sve dublje. Iskustvo radosti Božjega života poticalo ga je na potpuniju angažiranost za njega. Od pobožnosti rado ističem njegove boravke pred svetohraništem – nastojao je provoditi što više vremena uz Gospodina koji je tu prisutan; također je među vjernicima pokrenuo cjelodnevno klanjanje svakog tjedna u župi Sv. Ignacija u Sarajevu.

Unatoč teškom stanju bolesti, snažno je vjerovao da ga Bog može ozdraviti. Bodreći sebe i nas koji smo bili uz njega, znao bi reći: "Mislim da je nevjera najgora bolest za čovjeka a posebno za svećenika." Imali smo posljednji put misu ovdje na Jordanovcu. Od onemoćalosti i bolova nije mogao ništa doli staviti na sebe štolu – više je prosjedio nego li stajao, no bio je sasvim priseban. Nakon pričesti sjeli smo, a on je djetinjim predanjem, uz otežano disanje, molio: "Oče, hvala ti što smo tvoji. Sine, hvala ti što smo tvoji. Duše Sveti, hvala ti što smo tvoji. Hvala ti, Bože, za tu svijest." Bio je to zadivljujući znak čovjeka koji se potpuno osjećao izručen u Božje ruke.

Bio sam kraj njegove samrtne postelje i molitvama ga ispraćao na susret s Bogom živih. Njegove posljednje riječi bile su: "Samo Isus dostaje!" **IP**

Br. Jozo Ribinski, SJ

U njegovu rodnom kraju i zavičaju njegovih roditelja sigurno nema nikoga tko bi ga se mogao sjećati i pitanje je postoji li tamo itko tko je i čuo za

njega! Gdje je njegova tamošnja rodbina, čime se bavi i postoji li uopće, teško je znati! U njegovu rodnu Galiciju u današnjoj Ukrajini o njegovoj smrti vjerojatno nije ni doprla vijest, a kamo li da bi od tamo netko nazočio njegovu sprovodu. Gledano iz te perspektive moglo bi se reći: baš žalosno! Nostalgicarima bi to bila otužna vijest! No, brat Ribinski, koliko ga poznajemo, s tim se sigurno ne bi složio! Ta on se tek vraća svojoj domovini! Njegovi su samo oni koji su upravo tamo ili koji za njim dolaze!

Priredio: Ivan Mandurić, SJ

Gotovo je spojio tri stoljeća u svom životu dugom 97 godina! Rodio se 1906. u nekoj Bijeloj Krujici u Podkajcima, Galicija, u Poljskoj. Kao dijete od tri godine dolazi s roditeljima u jedno malo selo kraj Dervente u Bosni! Od ukupno sedmero žive djece, zajedno s njim njih četvero – dvije sestre i jedan brat (isusovački svećenik) postaju redovnici!

Svojim životopisom nužno podastire i već pomalo nepoznatu povijest Hrvatske provincije Družbe Isusove te je i zbog toga dobro barem nabrojiti gdje je sve brat Jozo bio: aspi-

rantura (prednovicijat koji i danas ponovno postoji kod isusovaca) u Travniku, novicijat u Ljubljani, nakon ređenja isusovačka kuća u Skoplju, Travnik, Dubrovnik, tiskara u Palmotićevoj, Dubrovnik, Split, ponovno Dubrovnik... Zatim župe u Oborovu te u Savskom Nartu (obadvije kod Zagreba), sjemenište na Šalati, opet Oborovo, ponovno Rezidencija u Palmotićevoj... U Beogradu 18 godina te posljednjih 14 godina u Savskom Nartu gdje mu je bilo i najdraže!

Što je radio? Kao i svaki časni brat u ono i sadašnje vri-

jeme, sve što je trebalo: bio je postolar, kuhar, kućni majstor, sakristan, šišač, vratar, radnik u tiskari; ovladao je sviranjem te je i svirao na misama... a po potrebi uspješno je mijenjao i svećenika na propovijedi! Bio je poznat i po jednom specifičnom i vrlo neobičnom hobiju – izradi pušaka...! No, još više je plijenio pobožnošću i vedrinom koja se uvijek ocrtavala na njegovu veselom licu. Redovničku poslušnost je volio i pomoću nje je krajnje temeljito ispovijedao svoju ljubav prema Družbi koja se nikada i nimalo nije gasila! Smatrao se

bogatašem u baštinjenju svake zajednice u kojoj se nalazio i njegova žed za njom učinila je da mu se život učinio tako kratkim da je često svjedočio kako mu je, iako je živio gotovo sto godina, sve brzo prošlo!

Hoće li Gospodin, nakon njegove smrti kroz ovaj ispunjen, vedar, radostan, i sasvim ostvareni život pozvati nekoga u Družbu? Vidjet ćemo! **IP**

Priradio: p. Tomislav Ćurić, SJ

VJESTI

Provincijska kongregacija

Od 10. do 12. veljače održana je Provincijska kongregacija. Glavna zadaća Provincijske kongregacije bila je izabrati predstavnika naše Provincije za Kongregaciju prokuratora te dati svoje mišljenje glede potrebe sazivanja Generalne kongregacije Družbe Isusove.

Provincijska kongregacija je najširi i najviši skup isusovaca jedne isusovačke provincije, a osim navedene zadaće, saziva se i radi promišljanja trenutnog stanja. Da bi netko mogao sudjelovati u njezinu radu kao delegat, mora ispunjavati određene uvjete te biti na to mjesto izabran posebnim biračkim procesom koji se pokreće na razini cijele provincije.

Kongregacija je razmatrala i prijedloge (postulate) koji se šalju p. Generalu, kako bi stekao korisno poznavanje onoga što bi u našoj Provinciji trebalo promicati ili pak

ispraviti. Provincijska kongregacija također raspravlja pitanja koja postavlja provincijal provincije koja saziva kongregaciju. Tako kongregacija preuzima ulogu proširenoga provincijskog savjetodavnog tijela (konzulta) dajući provincijalu korisne uvide u stanje i mišljenja provincije.

Na Provincijskoj kongregaciji raspravljali smo o pet tema: a) odgoju i formaciji mladih isusovaca te intelektualnom apostolatu u provinciji; b) duhovnim vježbama i studiju ignacijanske duhovnosti; c) našem radu i zalaganju po župama; d) ostalim apostolatima u provinciji; e) duhovnoj obnovi provincije. **IP**

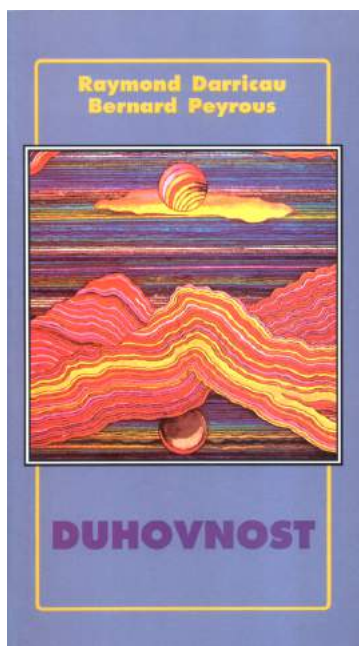
Peter G. van Breemen***Ispunjeni Božjim svjetlom******Razmatranja***

Biblioteka

RADOST I NADA – 37

FTI, Zagreb, 2003.

Kako svoju kršćansku vjeru i svakidašnjicu možemo spojiti u jednu cjelinu? Kako Božja slava može prodrijeti u ovaj svijet? Odgovori na ovakva i slična pitanja nalaze se u ovoj knjizi u obliku razmatranja. Ona nas žele učiniti osjetljivima na Božju slavu kako bismo u svoj život unijeli više vjere, a u svoju vjeru više života. Breemen se obilno koristi iskustvima velikog broja ljudi, osobito isusovaca, koji su zajedno s njim u Berlinu obavili "Treću probaciju" [završni dio službene formacije jednog isusovca, op. ur.]. **IP**

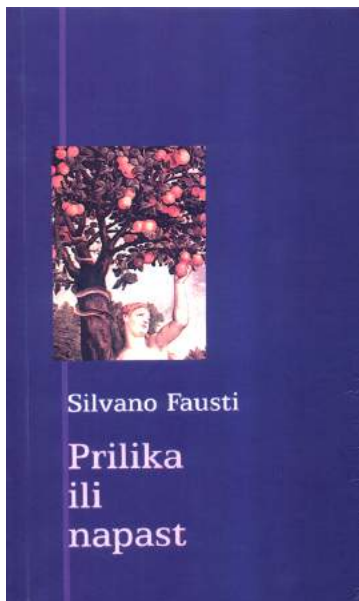
Raymond Darricu i Bernard Peyrous***Duhovnost******Duhovni život***

Biblioteka

RADOST I NADA – 36

Zagreb, 2002.

Ova knjiga govori o kršćanskoj duhovnoj 'avanturi': kako se okrenuti onostranosti, a ne samo živjeti u ovostranosti. Prvi sudionik u toj avanturi jest Bog – ne Bog filozofa, nego Bog Isusa Krista. Bog napose djeluje u Mističnom tijelu Kristovu, tj. u Crkvi. Premda Crkva ima svoju vanjsku strukturu, ona je u prvome redu duhovni skup. Drugi sudionik te avanture je čovjek koji je tajna i nejasan čak i samome sebi. Čovjek nije samo materija, on ima i dušu. Tijelo i duša čine jedinstvo koje nazivamo osoba. Čovjek ima dvostruko 'državljanstvo': on je građanin svoje domovine na zemlji, ali je i građanin neba. Bog i čovjek surađuju na istome projektu. Bog je uvijek spreman dati se čovjeku, a čovjek treba prihvatiti tu ponudu. Duhovni se život odvija u vremenu u kojem Bog želi čovjeka uzdignuti do svetosti. Na tome putu čovjek prolazi kroz put čišćenja, prosvjetljenja i sjedinjenja. **IP**

Silvano Fausti

Prilika ili napast

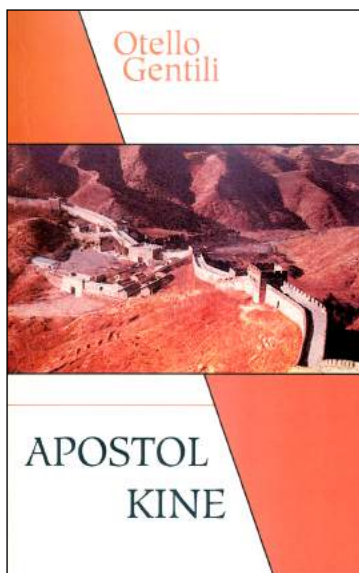
Umijeće razlučivanja i odlučivanja

Biblioteka
DUHOVNI ŽIVOT
knjiga 4.
FTI, Zagreb, 2002.

U svakoj se stvarnosti uvijek nude dvije suprotstavljene mogućnosti – jedna je prilika da napredujemo, a druga opasnost da nazadujemo. Stoga je važno razlučiti ono čime se ostvarujemo od onoga što nas upropaštava. Tek ćemo tako znati što znači ljubiti i što znači mrziti. Pred nama su nepoznate prilike koje susrećemo u životu, ali i nezamislive napasti koje završavaju ponorom. Postavlja nam se pitanje: kako jedne razlikovati od drugih?

Prvotna nakana i zadaća ove knjige je da znamo prosuditi i odlučiti, da steknemo sposobnost razlikovanja duhova, između dobra i zla. Silvano Fausti želi da uđemo u naš unutarnji svijet, da okusimo svijet duhovnosti,

borbu duše i tijela. Ova knjiga upućuje na vježbe koje se moraju provesti da bi se postigla vještina razlučivanja i odlučivanja. **IP**

Otello Gentili

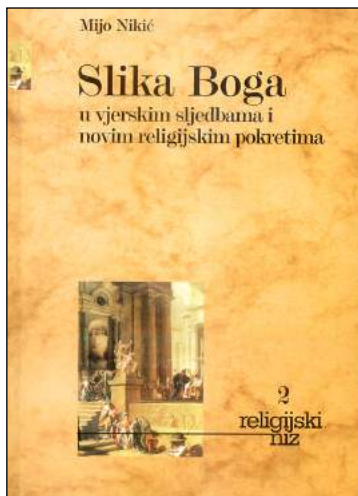
Apostol Kine

Životopis misionara Kine p. Mattea Riccija, SJ

Biblioteka
SVJEDOCI I UZORI
Zagreb, 2002.

Dana 10. rujna 1583. rođendan je modernih katoličkih misija u Kini. Toga su, naime, dana dva isusovca, p. Ricci i p. Rugeri, zakoračili u grad Zhao Qing (Džao Čing) i tako započeli evangelizaciju te goleme zemlje. Ricci je uspostavio dobre prijateljske odnose sa znanstvenicima, mandarinima, carskim dvorom i običnim pukom. Svima njima posvetio je svoj život pišući znanstvene i vjerske knjige i poučavajući ih u matematici, trigonometriji, astronomiji, zemljopisu te, naravno, evanđelju. Osim njegovih osobnih kvaliteta, izvanredne prilagodbe kineskim običajima i suverenosti u znanosti, resila ga je i du-

boka svetost. Vjerojatno nijedan Europljanin u prošlim stoljećima nije u Kini toliko poznat kao što je Li Ma-tou (Matteo Ricci). Njegov se grob nalazi u Pekingu. U čemu je tajna njegova uspjeha da je nakon mnogo truda, poteškoća i neprilika mogao proći kroz Zmajeva vrata koja su, kao i Kina, bila zatvorena za strance – pročitajte u ovoj knjizi. **IP**

Mijo Nikić***Slika Boga u vjerskim sljedbama i novim religijskim pokretima***

Biblioteka
RELIGIJSKI NIZ
Knjiga 2.
Zagreb, 2003.

Padom komunističkog režima u Hrvatskoj je i na vjerskom području nastala veća sloboda. To je pogodovalo da su razne vjerske ili pseudovjerske sljedbe, gurui s Istoka i Zapada nagrnuli u Hrvatsku donoseći sa sobom nove religije, a s njima i nove slike o Bogu. Promatrajući mlade koji se u Hrvatskoj i po svijetu nekritički i olako oduševljavaju novom religioznošću, pitamo se kakvog to Boga sljedbe naviještaju i zašto imaju toliko uspjeha. Na

poticaj dr. Ivana Goluba, profesora dogmatske teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, p. Mijo Nikić odlučio je u jednom ozbiljnom studiju, odnosno znanstvenim istraživanjem u obliku doktorskog rada, obraditi sliku Boga u novim religijskim pokretima. Budući da nije bilo moguće obraditi sve vjerske pokrete, p. Mijo Nikić je odabrao najutjecajnije i one koji se kod nas i u svijetu najbrže šire. To su: Jehovini svjedoci, Mormoni (Crkva Isusa Krista Svetaca posljednjih dana), Crkva ujedinjenja (sljedbenici Sun Myung Moona) i pokret New Age. Sve spomenute sljedbe i pokreti prisutni su i u Hrvatskoj gdje već više godina djeluju i šire svoje ideje. **IP**

*Papa koji je odobrio
red Družbe Isusove –
Pavao III. (1534.–1549.)*

**Sretan Uskrs
želi vam uredništvo
Ignacijeva puta!**

thru

IX

excluyendo any mome / doy m^{do} 5.
encl^{do} nro para fecer p^oclado anyal
q^o tiene mas vo^ota p^odras f^octo / b^o he
dudo m^o de terminare b^om^o consulendo /
y t^ome ala comp^oga li parecera o^ota
da o^ota q^oue que co^o m^ofo / y am^oya
p^oloria de d^ono l^oro sc^odo / y soy
ap^oasado para senalar lo e^octo
en Roma 5 de abril de 1541

Am^o f